

LAUCHIE DAN N. MACLELLAN (1910-91) DUNVEGAN, INVERNESS CO.;
re. Informant see J.Shaw (ed. 2002), *Brìgh an Òrain*

WORD-LIST

SOURCE: RECORDINGS CB06-83-28; CB07-83-04(a)
AND FIELD NOTEBOOK OF SEOSAMH WATSON COLLECTION

A

à, às prep. ‘out of’: taingeil às a’ chobhair; tha deathach ’ tighinn às [əs]

achlasan [axəɫsən]: Lachaidh a’ dol sìos ... agus ~ aige

achlais n. ‘armpit’: tha urra cloinneadh aige ’n ~ [axɫʃ]

aidheach(d) (naidheachd) n. ‘news, story’: latha air na mhàireach rachadh an ~ a sgrìobhadh;
anuair ud bhathas a’ toir’ na h-~ dhan phears’-eaglaiseadh

aillair: an fheadhain a bhiodh a’ dèanamh tulaichean ’s a’ dèanamh ~ (rud a dhèanadh saor le fiodh)

air prep. ‘on’: dhèanainn ràimh nam biodh fìor reusan air

àirde n. ‘height’: bha e suas ri ceithir fichead troigh a dh’~

àireamh n. ‘number’: na h-òrain -- ~ dhiubh

airson prep. ‘for; to’: cha robh agam ach rolladh a-mach air an taobh seo ’son bhith ’ dol suas;
cheannaicheadh [çanəçə] tu rud a tha thu ~ [ˈɛ sən] ceannach an-diugh, a’son ithe
a’son leth na prìse; dh’fheumadh tu chuile ceathramh a ghabhail dà thruip ~ gun
cumadh tu an aon *rhythm*

aite [aˈtʰə] adj. ‘comical’. : poidhle do dh’òrain ~e; b’ ~ lium ’ bhith ’g èisteach ris

àite-ithe n. ‘canteen’:coiseachd ... dh’ionnsaidh ’n ~

a-mach adv. ‘out; beyond’: dh’fhaodte gum bi ’-mach gu math air fiche ceathramh air; cha
robh e a’ còrdadh rium-as -- ~ ’s ~ a bhith ’g obair oirre idir; gu robh ’-mach air còig
troigh shneachd agad

amhach [æhux] n. ‘neck’; gin.: cùl na h-amhaiche [nə hæw-hiçəy]

am-miosg prep. ‘among; besides’: [nach] robh againn ach a dhol a-mach a dh’obair latha air
na mhàireach ~ sin

a-niste adv. ‘now’: ~, am bliadhna chaidh iad sìos

a-nunn adv. ‘over; later’: dh’fhaodte ~ a-stoghar

a-steachdain adv. ‘per week’: uair ~

a-stoghar adv. ‘in autumn’: dh’fhaodte a-nunn ~

ann prep. ‘in’: nuair bha mi nam balach [ˈsɪc] òg

aon pron. ‘one’: a chuile h-~ dhiubh; sinn an ~ fheadhain; dà òran don ~ t-seòrsa

aona- adj. ‘single’: an t-~ [ən tʰu:nə rut] rud agam uileadh

aorbann (aobrann) n. [ø:rən] ‘ankle’

apainne n. ‘convent(?)’ [ɔxpɪn]: rud a bha iad ag ithe anns an ~

B

balbh adj. ‘still’: ach gum biodh i [ˈan t-side] cho ~, gun pioc soirbheis ann

ban-charaide n. ‘female relative’: bha e pòsta aig ~ dhomh fhèin

bannc n. ‘bank’: gu ~ a’ chladaich

bàta n. ‘boat’: cha robh am ~ [m bə:tə] buan

beir vb. ‘sieze’: thug mise dive ~ beirint [pər ɛʃ] air a’ bhòrd; ‘bear’ BHEIREADH: dh’fhaodte
direach dol [ˈnuair] bheireadh an t-uan

beithe n. ‘birch’: locair mhòr do bh. air neo do mheubail; mu dheidhinn an fhiodh chruaidh,
gheibheadh tu ~ dubh, ~ buidhe, ~ dearg ’s ~ geal -- ~ bàn

beò-shlàin n. ‘livelihood’: agus airson ~ a dhèanamh; gu robh dòigh ~ ann

beul n. ‘beginning’: bho bh. na h-oidhche gu meadhan oidhche

bheir vb. ‘give; last’: VBL.N.: chunnaic iad gu robh e ’ dol ’ th. ro fhada dha sin a dèanamh;
gus an tigeadh agad air an cota-mòr a th. dhìot; COND.: cha tugadh e fada dhaibh

bho prep. ‘from’: dh’fhaodte nach biodh bhuam ach aon fhacal an siud ’s aon fhacal an seo; ’s
e sin a tha fon [= bhon] chaora; cha ruig [rik] iad leas a bhith ùr ma tha iad dìreach
fon (bhon) t-sàbh, ma tha iad bhon t-sàbh

bi vb. ‘be’: chunna mi bhith ’ dèanamh fear ’I saw one being made’; chunna mi bhith ga
dhèanamh ‘it being made’; COND.: nam biodh tu [nam be tu]

biathadh vbl n. ‘feed’: bhathas gam ~, a chuile duine

bidse n. ‘beech’: rim chuimhne-sa dh’fhalbh am ~

biorraid [peord] n. ‘cap/cover(?)’: ~ àrd [a:rt]; ~ ìseal [ɪfɛʃ]

bith, gu adv. ‘whatever’: co-dhiubh ’s e budworm no gu ~ dè thachair

bitheanta adj. ‘common’: cha robh e [ˈtɪnneas] ~ idir; theireadh m’ athair glè, glè bh.

bliadhna n. ‘year’: bhiodh tu ’ call ... dhà no thrì ’n ath bh.-s’ [nəflənəs]

bloineigein n. ‘name of herb’: bha rud ann ris an canadh iad ~, luibh a bha ’ fàs a-muigh;
dh’fhaithnghinn a bh. an-diugh

bog adj. ‘wet’: thiginn a-staigh cho tioram ... ’s a chuile duine eile ~

bràigh n. ‘head’: ~ na leapadh

breitheanas n. ‘judgement’: corra uair gheibheadh tu foghar math, fada ach no’r a thigeadh i
thigeadh i ’na ~

brist vb. ‘break; fail’: bh. air slàinte m’ athar; bhris e ’ amhach

brochan n. ‘porridge’: sin a chur ann am ~, ~ flùir

buail vb. ‘strike’: bhualadh e aig an dorast agam-as

bucaid n. bucket’: agus bha fear a bha shuas agus ~ bheag aige agus làmh oirre mar seo

buidseachd n. ‘witchcraft’: bhiodh iad a’ bruidhinn ~; bha poidhle do bh. air innse dìreach air
a’ bhaile air a bheil thu ann an seo

buidseirich vb. ‘butcher’: bh. mi caoraich an seo; bhuideiricheadh tu dòbhladhach agus --
muc no dhà

buille n. [puje] ‘detail; stroke’: leanainn a chuile ~ do -- blueprint

C

càirdeas n. ‘relationship’: dh’innseadh e dhut cò bha càirdeil ’s dè an ~ a bha eadar-riuth’, gu
robh iad càirdeil d’ a leithid seo do dhuine

càirdeil adj. ‘related’: dh’innseadh e dhut cò bha ~ ’s dè an a bha eadar-riuth’, gu robh iad ~
d’ a leithid seo do dhuine

cairteil n. ‘quarter’: an ~ deiridh do mhuc

caoin n.: tha mise a’ toirt dha na ~ air an òran: an t-òran mu dheireadh, a’ ch. aige sin, aig a
chuile gin

car adv. ‘approximately’: ~ mun first of June, da’ ràini’ sinn sìos siud; thigeadh rud an-dràst
’s a-rithist ~ nam miosg

caraide n.’ relative’: bha ~ mòr dhomh shuas seo

carbad-adhair n. ‘aircraft’: chaidh sinn air plane, ~, gar toirt sìos an sin

cas n. ‘foot’: bhiodh Niall air a chois aig sia uairean

ceangal, an ~ ri prep. ‘connected to’. : sian eile an ~ ris; gu robh seagh sam bith an ~ ris

ceann n. ‘head, start’: bhiodh tu ’g obair fos do ch. mar seo; na seann òrain, tha iad a’ gabhail
bho ch. gu ch.

cearc n. ‘hen’: shin agad ceann na cearc bhàn agamsa; gin. sg.: ceann na ~ bheag

ceart, a ch. adv. ‘just’: bha iad an seo a ch. cho tràth ris an fheadhain; mu choinneimh sin, a’
ch. urad do dh’fhiodh cruaidh; sguir sin ’s bha e cearta [ˈsɪc] cho math

ceathramh n. ‘quarter’: thuair mi ~ dheth

ceird n. [kʰiɾʃ] ‘craft’: ’s e ~ a th’ anns an t-saoirsineachd. Chan eil sian agads’ an uair sin --
ach fhaicinn an dòigh tha e air a dhèanamh

ceirslich vb. ‘dress up’: bha thu sin ga cheirsleachadh suas

ceò [kʰeɔ] n. ‘mist’: ~ na maidinne

chionn, (a) conj. ’ ~ ’s a bha, eadar an t-eilein agus an tìr an seo, bha trì mìle ann; ~ ’s bha
sinne, dh’fheumamaid an connadh fhaighinn dhachaigh

clann n. ‘children’: gen.sg.: tha urra cloinneadh [kʰɛrɲəy] aige ’na uchd

clàr-innse n. ‘instructions’: bha mi uair agus leanainn a’ -- ~ aig a chuile sian

cleachdadh n. ‘custom; tradition’: ‘s ann a thàinig an ~ uileadh; ‘s ann às sin a thàinig iad fhèin

cliathach n. ‘hurdle’: ga chur air a’ — chlàithich

cliath-luathaidh n. ‘milling board’: chunna mise an aon ch. ‘dol mun cuairt

clìor vb. ‘make off’: ~ a-mach dh’ionnsaigh — gu bannc a’ chladaich

clòimheag n. ‘snowflake’: bha sneachd a’ tighinn a-nuas ‘na chlàimheagan mòra urad dod cheap

cobhair n. ‘help’: cha robh mi ’ faighinn dad sam bith do ch.; bha mòran a dhìth orm, bha mi glè thaingeil às a’ ch. ’ thug thu dhomh

còig ord. num. ‘five’;dh’fhaodte còì’ cheathrannan; ~ bli’n deug

coimiseach adv. : tha mi ~ fhèin diabhailta cinnteach nach dèan; bhiodh e ~ math tioram

coinne, **mu ch.** prep. ‘opposite’: seasamh suas mu ch. feadhain

coinnich vb. ‘meet’: bha e ’ tighinn ‘s ch. thu air a ghabhail òran

coireach adj. ‘responsible’: sin as ~ gu na sguir mise, sin bu ch. mi sguir

co-oidhirp [kʰɔ̃-ɔ̃ɐp] vbl. n. ‘co-operate’: bha iad a’ ~ mu dheidhinn rud a’ choreigin

còrr, **a ch.** adv. ‘extra’: ach am beil sinne beagan do dh’fhaclan a ch. dhut, ma dh’fhaodte, air a’ fhreagairt

corr(a)- adj. ‘occasional’: bhiodh sin aca san òran-luathaidh cuideachd corr uair, bhiodh sin aca corr an uair

cosg vbl. n. ‘use’: bha *furnace* mòr aca ’ bha ’ ~ ceud gu leth galan san uair do dh’ola

cosnach n. ‘worker’: deagh ch. [ʃfɛɔ xɔsənəx] agus deagh [ʃfɛ-]. [[ʃfɛɔ-] nàbaidh

cota-mòr n. ‘overcoat’: gus an tigeadh agad air an ~ a thoirt dhìot

cotan n. ‘cotton’: agus ’ rud a bha ’ dol anns — a’ phlaide, bha iad a’ cur ~ an sin

croamadh n. ‘shrink’: bha an gnothach rèidh, bha e an deoghaidh tighinn a-staigh cromadh; nuair a gheibheadh is’ gum tigeadh e ’-staigh, dh’fhaodte leth-ch.

crotal [kʰɔ̃ʳʰtɔ̃ɣ] n. ‘species of lichen used in dyeing’

cruadalach adj. ‘tough’: cha b’ e fiodh ~, làidir a bh’ ann idir

cruaidh-aireachas n. ‘watchfulness’: feumaidh tu ’ bhith nad ch. [xruəi ar’əxəs]

cruaidhich vb. ‘harden’: COND.: gus ‘na chruaidhicheadh sinn sinn fhèin suas ris an t-side

cruinneachadh n. ‘gathering’: cha robh anns a’ bhainis ach ~

cuairtich vb. ‘circulate’: bha iad ga chuairteachadh mun cuairt

cudram n. ‘weight; pressure’: bha thu ’ cur beagan do ch. [xutəm] air, a’ cur a cheart urad do ch. air

cuibhle n. ‘wheel’: pl. neo’r-thaing nach falbhadh na cuibhleachan

cuibhle-iteachan n. spinning wheel’: cho luath ri ~ cuibhle [ˈkuiːl’ə ˈiçt’əxan]

cuimhneach adj. ‘recollecting’: cha ch. leamsa a-riamh gun tàinig sian

cuir vb. ‘put’: VBL. N.: bha iad a’ cur a-mach pàipearan ai’son daoine; car a’ cur [kʰuɾ] sìos air — feadhain a’ choreigin; cha robh thu ’ dol a chur ann am feirg mhòir idir air; ; PAST: ch. [xur] mi pìos ris an taigh-danns’ aca; COND.: cha chuireadh e sian orm ceathramh a dhèanamh, cha chuireadh e dad sam bith orm sin a dhèanamh; chuireadh e air an teine

culaith-uamhais n. ‘terrible state’: bha dìreach an gnothach a-nuas air do mhuin — sneachd is uisge ’s ~

cùm vb. ‘keep; last’: ai’son seo a chumail air adhart; dh’fheumadh tu cumail romhad

cùntan (cùnant) n. ‘covenant’: bha na ~an air a dhèana’

D

dala adj. ‘one of two’: dh’fhalbh an ~ leth dheth; air an ~ taobh dhìot an àite a’ choreigin; tharraing e na h-eich an ~ taobh

dalma adj. ‘stubborn’: daoine gu math dalma [taɣəmə] ‘th’ ionnta

danma (damnadh) [tanàmə] n. ‘oath; swear-word’: ‘s iomadh ~mòr, brèagha ’ rinn mise anns a’ Ghàidhlig

deacaid n. ‘jacket’: ‘s e an clò sin a dhèanadh an trìùsar ‘s an ~ dhut

dèan vb. ‘do; make’: VBL. N.: thug e oidhirp air a dhèanamh [ʃɪəneɣ]; tha mi ’ dèanamh dheth ‘suppose’

dearbh, **gu** adv. ‘indeed’: gu ~ fhèin cha tugadh e fada dhaibh

deathach n. ‘smoke’: tha ~ ’ tighinn às; bha e làn ~ [t’əhəx]

deidhinn, **mu dh.** prep. [mə ˈjeːn] ‘concerning’: mu dh rud a’ choreigin

deoghaidh, **às** prep. ‘after’. ’: thàinig iad às mo dh.-sa [gam iarraidh]

dìth n. ‘need’: bha sneachda gar ~, dh’fheumamaid sneachd a fhaighinn; na làithean ud, bha e gan ~, dh’fheumadh iad a fhaighinn; bha trapaichean fos leth a dh. air

Dia n. ‘God’: tha mi ‘n dòchas ann an ~ gun toir ~ dhut slàinte

diabhailta adj. ‘damnable’: tha mi coimiseach fhèin ~ cinnteach nach dèan

dighe(?)-thollaidh n. [ʃɪ ˈhœtɪ] ‘drill(?)’ [1st el. unrecognised] : bha ~ aca ris an canadh iad ~. Chuireadh e toll sìos sin ann am mionaid

dionach adj. ‘watertight’: bha i cho ~ ri poit do’l [ˈnuair] a chaidh i air sàile

dìth n. ‘lack; need’: bha sneachda gar ~, dh’fheumamaid sneachda ’ fhaighinn

diù n. ‘interest’: cha robh ~ [ʃuː] agad dhaibh

dìùth n. ‘warp’ bha dìofar ~ — san dà chuid; bha clòimh do dh. ‘s do dh’uachdar ann

do’l [ˈnuair] conj. ‘when’: ~ a locraicheadh tu e; tha cuimhne agam-as ~ a bha giuthas an seo

dòbhladhach n. ‘two-year old animal’: bhiodh a dhà ‘s a trì bheathaichean agam, dòbhladhach

dòigh n. ‘way’: an ceangal ris air ~ air an t-saoghal; chan eil thu ’ còrdadh rium idir nad dhòighean; dh’ionnsaich mi san ~ chruaidh i; an ~ a bheireadh e air an locair; ach ’ fhaicinn an ~ ’ tha e air a dhèanamh; an ~ — a dh’obraicheadh e an t-iarann; an ~ ’ bh’ aca air luathadh an seo; an ~ ’ bh’ aca air a dhèanamh; bha ‘n ~ fhèin aca air a chuille sian; cha do rinn mise sian mu dheidhinn obair iasgaich riamh do dh. air an t-saoghal; cha bhiodh iad a’ dol an aghaidh a chèile ~ air an t-saoghal; ni iad an-diugh an ~ eile e; anns an ~ bu dhuiliche

do’r [ˈnuair] conj. ‘when’: agus ~ a bha heamalog ann

dreas [$\leq$ dress] vb. ‘dress’: gheibheadh tu e [an clò] leth-dreaste neo dreaste; an rud a bha dreaste, dhèanadh e deise leth-dreaste. See lethach

dreasair n. ‘dresser’: bhiodh iad a’ dèanamh ~ean

dùbailte adj. ‘doubled’: bhiadh iad sin ma’ bu trice ~

dulag n. ‘cone’: theireadh iad ~an na spruis, *cones*. *They say that for pulleys on boats*

duilich adj. ‘difficult’: SUPLTV.: anns an dòigh bu dhuiliche [yulicə]

E

eadar prep. ‘between’: pron. 3 pl.: tha iad a’ dùineadh a’ ghnothaich eadar-riuth’ fhèin

ealan [ˈɛlan] n. ‘swan’: mar ~ air bharr nan stuagh

easlàint’ n. ‘ill health’: chuala mi gun d’fhuair thu tàir dhen ~

èirich vb. ‘happen’: dè ’ dh’ ~ dhi?

F

faclaich vb. ‘pronounce’: tha e glè dhuilich dhut sin a chur a-mach dìreach an dòigh bu chòir dhut, ’ fhaclachadh a-mach an dòigh bu chòir dhut

fad n. ‘length’: bha e ceithir cheud is dà fhichead troigh a dh’fhad; ‘s ann aire sin ’ bha mise ‘g obair fh. ‘s a bha mi shìos; mholadh e thu ~ an òrain

faic vb. ‘see’: PAST: chunna mi Lachaidh

fairich vb. ‘wait’: COND.: dh’fhuirgheadh iad fad na h-oidhche ‘s dh’fhairgheadh iad fad na h-oidhch’ — am marbh

faisg vb. ‘squeeze’: VBL. N.: bhathas ga fhasgadh às a sin; glè fh. air

fairrge n. ‘sea’: tinneas na ~ [farāk’ə] ‘mal de mer’

far prep. [fə] ‘off’: ‘-staigh ~ na maradh

fàs adj. ‘empty; deserted’: mar bu trice bhiodh baile ~ ri taobh no air an dala taobh dhìot an àite a’ choreigin

feadh prep. ‘throughout’: chan fhaicheadh tu feansa ~ a’ bhaile

feitheamh vbl. n. ‘expect; wait’: forerunners — ò, ma dh’fhaodte gu robh iad ann an uair ud, ach chan eil duine a’ ~ ris a sin an-diugh

feudalach n.‘beast’ : feudalaich, *they’re young cattle, cows and horses*; bidh gu leòr agaibh air an t-sím seo bliadhna dha na feudalaich?

fhèin adv. ‘indeed’: tha mi coimiseach fhèin diabhailta cinnteach nach dèan

fiach n. ‘debt’: bhiodh fiach airgid agad an-diugh

ficead card. num. ‘twenty’: chaill mi sin agus deich air ~ do chaoraich

fiodh n. ‘wood’: neo'r-thaing na(ch) 's e ~ mòr a bha sin, ~ mòr

fior adj. ‘true’: ~ dhuine gasta

fiosrach adj. ‘knowledgeable’: cha b' fh. mise [xa p ɪsəɾəx]

fiosrachadh n. ‘information’: ri m' fhiosrachadh 's ann nach robh dad sam bith; cha robh, ri m' fhiosrachadh gu robh sian eile ann

flùr n. ‘flower; blossom’: thigeadh na ~s air

flùr n. ‘porridge’: sin a chur ann am brochan, brochan flùir

fodar n. ‘straw; fodder’: rud beag do dh' fh.

foghainneach [fo-ɲəx] adj. ‘hardy’: b' e am fìor dhuine ~ a bh' ann

foghnadh [fo:nəɟ] n. ‘living’: tha ~ againn a' seo; fhuair e ' fh. dheth

foighidinn n. ‘patience’: cha robh do dh'fh. agam ach dìreach gum faighinn a-mach feasgar

foighdinneach adj. ‘patient’: dh'fheumadh tu bhith gu math ~ aì'son a leithid sin a dhèanamh

fon (far) conj. ‘where’: shin ~ a bheil mi air call; shin ~ an deachaidh a' mh[~...] a dhèanamh; ~ a robh sinn ag obair

fortan n. ‘fortune’: [nam] biodh tu ann an-diugh dhèanadh tu ~

fortanach adj. ‘fortunate’: bha thu ~ san àiteach (?), greim a dhèanamh dheth

freumhach n. ‘root’: thigeadh sin a' fh. [rɪ-ðũx]

froilig n. ‘waulking session’: ciamar ' bha a' fh. [rɔllɪk]

fuirich vb. ‘wait’: PAST: dh'fhuirich iad sin riamh nam inntinn; COND: ann an seo bhathas a' tighinn agus ~ dh'fhuirgheadh an crowd mòr; dh'fhuirgheadh an sluagh siud suas ri meadhan oidhche, dh'fhuirgheadh iad fad na h-oidhche

G

gabh vb. ‘undertake’: VBL N.: ma dh'fhaodte bhith ' gabhail uime leis ag obair

gainmheach [kənəhəx] n. ‘sand’

Gall n. ‘Lowlander’: pl. na Goill [kəɫ]

gheibh vb. ‘get’: FUT: chan eil sian ann ... do'l [ˈnuair] a gheibh thu suas ris; PAST: fhuair iad suas ris a sin; VBL N.: ach sin do'l [ˈnuair] a bha an gnothach ' faighinn air a luathadh, dà òran 's ~ bhiodh an gnothach rèidh; agus a' leigeil beagan eile ris aì'son na bha e [an clò] ' dol a fhaighinn a-staigh; chan eil strì ann do'l [ˈnuair] a gheibh thu suas ris; gum faighinn a-mach feasgar a dhèanamh rudeigin

glan adj. ‘complete’: dh'fhalbh e glan

gleac vbl. n. ‘wrestling’: chaidh iad a gh. [ɣlɛxk]

glib (clip) vb. ‘trim’: uill, bhathas a' ~eadh nan duilleagan sin

glòir n. ‘glory’: bha bhiodh fhios agamas fò Dhia na Glòrach dè an dòigh a rachainn ris

gnothach n. ‘success’: rinn an Camshronach an ~ air ‘beat’

gobhainn n. ‘blacksmith’: dh'fheumadh a' gh. an iarann a dhèanamh

gràmar n. ‘grammar’: airson a' gh. Gàidhlig a bhith agad, feumaidh tu an ~ Beurla fhaighinn an toiseach; is gun an ~ ceart agam

greim n. ‘piece’: a chuile ~ riamh dheth

gròbadh vbl. n. ‘groove’: locraichean-gròbaidh

grod n. ‘rot’: bha sin a' ~adh an fheadha

groileas(?) n. ‘filth(?)’, cf. Dwelly: greallach: b'fheàrr leam gun tugadh tù do gh. às mo rathad is fuireachd às

grunnan n. ‘group’: bha toil aca ~ againn a dhol sìos

gu bith [kə ˈbɪ] adv. ‘whatever’: ~ gu dè ' th' ann

gu dè [kə ˈʃeɪ] interr. ‘what’: ~ gu bith ~ ' th' ann

gun prep. ‘without; not’: bha na h-òrain air an dèanamh airson sin, gun aì'son sian eile

H

heamalog n. [həmələk] ‘hemlock’: agus dar [ˈnuair] a bha ~ ann

I

iarann-gearraidh n. ‘cutting iron’: bhiodh an t~~ ann an seo

inbhichte adj. ‘adult’: ach, theirinn, an duine ~, nach b' e sin an t-àite idir dha

inntinn n. ‘mind’: bhuail e 'n a ~ e gun dèanadh e bàta; rinn sinn suas ar n~~ean gum falbhamaid

iolair n. ‘eagle’: ~ adhair

iolla n. ‘view’: bha mi ' cumail ~, bha mi a' cumail mo shùil air a sin

iomaire n. ‘furrow’: bhrìst e ceithir no còig no sia do dh'iomairichean

iomairt vbl. n. ‘moving’: dannsa 's dol mun cuairt 's òl 's ~ -- *that's getting around without a stop*

ionad n. ‘degree (temperature)’: dh'fhaodte gum biodh ~ an uair sin SEE neo-nì

ionnsachadh vbl. n. ‘learning; training’: 's e sin bu choireach nach d'fhuair mise barrachd ~; duine ... aì'son m' ~

iteachan n. ‘reel’: an t~~ [əɲ ʲʲʲəˈxan]; cho luath ri ~ cuibhle [ɪçˈəxan kuɪˈə]

L

làmh n. ‘handle’: agus bha fear a bha shuas agus bucaid bheag aige agus ~ oirre mar seo

làmhach[d] (làmhthuagh) [ˈtɔv.ux] ‘tongs’: bha ~ aige, a bheireadh air a sin (‘an instrument for catching’, tongs); shin agad an ~ a bh' agad (‘anything you have to catch in your hand to do something else with’)

làr-shèabhaidh (?) n. [ˈtɔr ˈhe.vɪ] ‘shaving plane’: bha rud ris an canadh iad an ~ aca

latha n. ‘day’: làithean m'òige-sa

leabaidh [ˈlɛːpəɟ] n. ‘bed’: bràigh na leapadh ‘bed head’

leathach-dreaste [ˈlɛːhəx tɾəsˈʃə] vbl. adj. ‘half-dressed’: gheibheadh tu e [an clò] ~

leig vb. ‘let; lay’: agus a' ~eil beagan eile ris aì'son na bha e [an clò] ‘dol a fhaighinn a-staigh; 's e am beithe 's e as bòidhche an-diugh ' thig agamsa air -- sùil a leigeil air

lèig n. ‘lake’: fon a [ˈfɹa a] robh seann ~

leithid n. ‘(the) like (of)’: thug mise ~ do bhliadhnachan ann an seo nach robh mi ' cuimhneachadh air a' Ghàidhlig idir

leth, fos adv.. ‘apart’: bha trapaichean fos ~ [fəs ˈʌɛ] a dhìth air

leud n. ‘width’: dà cheud is dà fhichead troigh -- air ~; dusan òirleach air ~

locair n. ‘plane’: bha locraichean an seo a bha aig m' athair; locraichean gròbaidh; ~ mhòr do bheithe air neo do mheubail

locraich vb. ‘plane’: do'l [ˈnuair] a locraicheadh tu e

lòd n. ‘load’: bha e ' dol dhan *town* suas agus ~ aige

log n. ‘log’ [lɔk]: bheireadh tu ~aichean a-mach às a' choillidh; gheibheadh tu ceithir ~aichean mòra, fada aiste

lorg n. ‘leg’: chuireadh iad ~annan no casan fodha do mheubail

luasgan [ˈlʷəskan] n. ‘great activity (of a crowd)’

luath adj. ‘fast’: 's a' bualadh cho ~, dìreach, ris an dealanach

luath vb. ‘waulk’: VBL N.: cha ~adh sin an clò idir; an dòigh ' bh' aca air ~ an seo;

luathadh [ˈlʷuːəɟ] n. ‘waulking’: a dhol sìos aì'son ~ach shin do'l [ˈnuair] a bha an gnothach ' faighinn air a ~

luibh n. ‘ragwort’: an ~ bhuidhe

M

madainn n. ‘morning’: ceò na maidinne [mat ˈɲə]

Màigh n. ‘May’: a' chiad mhìos den Mhàigh, bhathas ga chur an uair sin

marbh n. ‘dead’ (collective): dh'fhuirgheadh iad fad na h-oidhch' -- am marbh

marbhfhaig n. [marˈəvɛʃ] ‘shroud’: ~ ort!

mart n. ‘cow’: bhiodh sia 's seachd do mhairtean bainne ann

meabhair n. ‘memory’: ach ma chaill e a radhrac fhuair e ~: bha ~ aige ' bha uamhasach; thòisich a' mh. agam air m' fhàgail; tha a' mh. agamsa air a dhol air ais cho dona

meabhraich vb. ‘study’: ach an-diugh feumaidh tu tacan beag a thoirt a' meabhrachadh

meang n. ‘branch’: dhen aon mh.

mearachd n. ‘mistake’: shin fon (far) an deachaidh a' mh. a dhèanamh

meubail n. ‘maple’: locair mhòr de bheithe air neo do mh.
mìle n. ‘thousand’: trì ~ ‘s còig air fhichead ann — do shluagh
mì-mhogh n. ‘hardship’: bha mi a’ faighinn roinn do mh.
min n. ‘dust; powder’: bha sin a’ tarraing suas fiodh mineadh, fad a’ gheamhraidh; ~ sàibh
mòr adj. ‘large’: (an d’rinn thu?) cha d’rinn, agus cha mhotha na sin a tha dùil a’m ‘either, neither’
mòr-bharail n. ‘firm opinion’: ‘s e mo mh. fhèin na Ruisianaich a tha ’ seo gur e daoine gu math dalma [tʰəˈmø] ’ th’ ionnta
muileann n. ‘mill’: clò muilinn [kʰʊˈmulʲn] ‘cloth from the mill’
mura vbl. ptcle. ‘unless’: ~ h-eil an gràmar agad

N

nan/m vbl. ptcle. ‘if: nam biodh sneachd ann idir gu dè ’ bha thu ’ dol a dhèanamh?’
neo’r-thaing adv. ‘of course’: mucan ‘s iseinean ‘s -- ~ buntàta ‘s ~ chuile sian a thigeadh aca air a thogail air an talamh; ~ nach robh gu leòr do dh’obair mu ’r coinneimh; ~ na[ˈch] ’ s e fiodh mòr, cruaidh
neo-nì n. ‘zero’: lethcheud ionad fo ~
nì vb. ‘do; make’: VBL N.: chuir iad *engine* innte, tha mi ’ dèanamh dheth ‘suppose’

O

obraich vb. ‘work’: COND.: an dòigh -- a dh’obraicheadh e an t-iarann
oidhirp n. ‘attempt’ [rʲɪrɐp] thug e ~ air a dhèanamh
òganach n. ‘young man’: chan fhaiceadh tu a leithid idir ‘s gad a dh’innseadh tu dhan ~ e -- cha thuigeadh iad e
òraid n. ‘speech’: bheir iad ~ mhòr seachad
òran n. song’: an t~ ràimh

P

pàstair n. ‘pasture’: bha iad ag iarraidh uamhas pàstair; dh’fheumadh iad poidhle do ph.
pìos n. ‘piece; bit’: bàtaichean ~ mòr na bu bhòithche na i; duine ~ na b’ fheàrr na mise
plaide n. ‘plaid; blanket’: agus ’ rud a bha ’ dol suas anns -- a’ ph. Bha iad a’ cur cotan an sin
planc n. ‘plank’: ’ faighinn ~aichean ùra
profaid n. ‘profit’: an fheadhain a bha thusa ’ call, sin a’ ph. agad
put vb. ‘push’: VBL N.: bha thu ... ga phutadh bhuat

R

ràimh n. ‘oar’: ‘s ann leis na ràimh a bha iad air ais ‘s air adhart às a sin
rèidh adj. ‘finished’: chan eil e ~ fhathast, tha sin aige ri dhèanamh fhathast da’ [ˈnuair] ‘bhiodh tu ~ dheth; feasgar da’ bha thu ~ a dh’obair; ga dhèanamh ~ gus an coisich iad a-staigh; spliotadh e cho ~ ri -- ghlaine
rèiteach n. ‘engagement party’: tha cuimhne a’m air an ~; oidhche an rèitich
reusan n. ‘reason’: dhèanainn ràimh nam biodh fìor ~ air
ri prep. to; at; bhiodh esan ~ uinneagan, dhèanadh e uinneag; cha bhiodh fhios agam-as fo Dhia na Glòrach dè an dòigh a rachainn ris; tha sin ri dhèanamh aige fhathast
riamh adv. [rʲi] ‘ever’: tha chuile baile ~ an seo ag obair
rifeid n. ‘rivet’: an uair ud ‘s e -- ~ean ‘s bha duine ann an sin ‘s e gan dèanamh dearg
ro prep.: ‘before’: 1sg. ruith mise romham [rʲo-əm]
ruith vb. ‘run’: ~ i air [ˈrʲinn feum de] triùir no cheathrair dhiubh an oidhche sin; ~ mise [rʲui mʲi] romham

S

sàbh n. ‘saw’: mìn sàibh [mʲin ˈsaʲv] ‘sawdust’
sàile n. ‘tide; sea’: eòin an t~
samhach n. ‘handle’: cha b’ urrainn dhut ~ tuagh a dhèanamh dheth

saoghal n. ‘world’: bha uair ga robh (an) ~ theireadh iad; cha bhiodh iad ’ dol an an aghaidh a chèile dòigh air an t~; cha tugadh sin mionaid an t-saoghail dhomhsa
saorsaineach’ n. ‘woodwork’: tha sinn a’ ~ còmhla; tha mi aig ~ suas ri ~ *fifty-three years*; ‘s e ceird a th’ anns an t~
saor n. ‘carpenter’: chan eil mi nam sh. bhàtaichean
seachad [ʃexət] adv. ‘past’: gen.: a’ cur ~ na sìm; chui[r] mi ~ e ‘gave up’
seachdamh ord. num. ‘seventh’: nuair a bha mi anns an t~ leabhar
seagh n. ‘sense’: chan eil fhios agham, cha robh mise ’ toirt mòran do sh dha
seanachas n. ‘conversation’: cha robh math dhut dad do sh. a dhèanamh a-muigh
seilig n. ‘snail’: ~ [ˈelɪcɪtɪd]
seubhar n. ‘share’: leis an teas -- fhuair mise mi fhìn mo sh. dheth
sglèat n. ‘slate’: bha e cho beag gum biodh dìreach ~ ann
sguir vb. ‘stop; give up’: PAST.:sin is coireach gu na ~ mise a ghabhail òran, VBL N.: sin bu choireach mi sguir
siathamh ord. num. ‘sixth’: agus sin agad (an) ~ agus deich air fhichead caora
sìm ‘time’: gen.: a’ cur seachad na ~ [nø ʃɪm]; dat.: bheil biadh gu leòr agaibh air an ~ seo dha na feudalaich?
simleir n. ‘chimney’: toit an t~ [əɲ ʃʲɪmlæɾ];
sinn-seanair [hʲiː] n. ‘great-grandfather’: bha mo sh. aig iasgach
smùid n. ‘smoke’ [smut]: bha e làn ~
snàithlein n. ‘thread’: bha sin [ˈaon òran] a’ falbh leis an t~
snàthad n. ‘needle’: chuireadh iad ~ ‘injection’ ionnad
socair n. ‘ease’: air mo sh.
socrach adj. ‘easy’: tha e ~ ciùin, gun duine mun cuairt
spàl n. ‘shuttle’
spìon vb. ‘pull’: VBL N.: do ~adh a-staigh dhan osbadal
spionnadh n. ‘vigour’: gun cuireadh Dia ~ nad làimh; gun cuireadh Dia tuilleadh ~ nad làimh
spliot vb. ‘split’: COND.: ~adh e cho rèidh ri -- glaine
spruis n. ‘spruce’: ~ ghlas [sprɪʃ ʲʊos] ‘mountain fir’: ~ dhearg; ~ dhubh; beagan do dh’fhiodh na ~eadh
sradag n. ‘spark’: nan gabhainn ~ dhan fheirg
stiall n. ‘piece’: thug e ~ dhìom, ~ an sin
stiallaire n. ‘hard worker’: ‘s e ~ do dhuine a th’ ann an Seumas
strì n. ‘trouble; effort’: cha robh ~ air a dhèanamh; cha robh ~ agad an gnothach a leanai[n]t an uair sin; chan eil ~ ann ... do’l [ˈnuair] a gheibh thu suas ris
stump n. ‘stump’: chunna mise beithe ’ seo, a-mach air trì troighean air an ~aidh
suaineach[ˈd] n. ‘sleepiness’: nuair a thill e feasgar agus ~ coimiseach math air
suas adv. ‘up’: bha uair ga robh ~ cha ruigeadh tu leas; chan eil strì ann ... do’l [ˈnuair] a gheibh thu ~ ris

T

tacan n. ‘period of time’: ach an-diugh feumaidh tu ~ beag a thoirt a’ meabhrachadh
taghte adj. ‘excellent’: bha e na àite ~ do ghille òg
tàl n. ‘adze’
tàille, **air** ~ conj. ‘because’: chaill esan na h-eich air ~ -- rud a bha iad ag ithe
tàir n. ‘trouble; hardship’: chuala mi gun d’fhuair thu ~ dhen easlàinte
tarann n. ‘nail’:dh’fheumadh a’ ghobhainn an ~ a dhèanamh; bha tàirnean bhàtaichean (‘boat nails’) aca
tarraing vb. ‘draw’: VBL N.: bha i ’ ~ na meirg’ a-staigh anns an fhiodh
teachd-an-tìr n. ‘living expenses’: dh’fheumadh rudeigin a bhith ag obair airson ~ a fhaighinn; bha iad a’ pàigheadh mo th.
teangaire n. [ʃʲɛŋgæɾi] ‘spokesman’: bha an duine òg a’ dol a dh’ionnsaidh an taighe ‘s e ’ toirt leis an ~ còmhla ris; bha an ~ ag iarraidh na h-ighneadh
teann [ʃʲɛʊn] adj. ‘close’: ma thig agad air a dhèanamh cho math ‘s as urrainn dhut, cho ~ air ‘s as urrainn dhut; ~ air a chliathaich

thairis prep. ‘over’: chaidh iad ~ an cuan/~ air an achadh
thèid vb. ‘go’:COND.: latha air na mhàireach rachadh an aidheach’ a sgrìobhadh; IPV: *all right*,
 thèid air an òran a dh’ionnsaich mi dhut an-raoir!
thig vb. ‘come’: FUT.: cha tig sian riut ‘happen’ ... ach tha thu ’ tòiseach’ air obair glè òg;
 PAST: no’ [nuair] ‘thàinig an gnothach thugam ‘I learned it’, bha e agam; COND.: gus
 an tìgeadh agad ‘you could’ air an cota-mòr a thoirt dhìot; VBL N.: tha deathach ’
 tighinn [t’i-əp] às
thro prep. ‘through’: bha iad a’ pàigheadh thro ’ bhith beò
toinneamh n. ‘twist’: barrachd do th. dha [don chlò]
toirceil n. ‘cone’: pl. ~ean na spruis, ~ean a’ ghiuthais
tòisich vb. ‘begin’: COND.: thòis’eadh orra sin ... thòis’eadh e aire seo; VBL N.: gu bheil e glè
 dhuilich dhomhsa tòiseach’ air innse
toit n. ‘smoke; steam’: ~ an t-simleir; cha tig ~ innte; sluasaid thoiteadh [sɣuesəd’ hɔ’t’əy]
 ‘steam shovel’
toit vb. ‘smoke’: VBL N.: ~ adh [t’ɔ’t’əy]: tha mi ~
tolladh vbl. n. ‘drill’ bha dìth [=?] -thollaidh aca, ris an canadh iad dìth [=?] -thollaidh.
 Chuireadh e toll sìos ann am mionaid
tomhais vb. thomhaiseadh iad an toiseach e mar siud
tomhas n. ‘amount’: gu bith gu dè bha iad a’ dèanamh san t-seann dùthaich, bha iad a’
 dèanamh an ~ ceudna ’ seo
tora n. ‘drill’: bhathas a’ cur toll innte ann an sin sìos le ~ òirleach
treas ord. num. ‘third’: fhuair mi an ~ àireamh dheth
treis n. ‘period of time’: a fhàgail an sin ~
tri card. num. ‘three’: ma dh’fhaodte gun cuimhnichinn air trì cheathrannan dheth
trioblaid n. ‘trouble’: cha dèan iad ach d’fhaighinn ann an ~
triùsar n. ‘trousers’: ’s e an clò sin a dhèanadh an ~ ’s an deacaid dhut
tuba n. ‘tub’: ann an ~ mhòr do dh’uisge blàth
tula n. ‘pulley(?)’: an fheadhain a bhiodh a’ dèanamh ~ichean ’s a’ dèanamh ailleir

U

uair n. ‘time; occasion’: bha ~ ga robh suas cha ruigeadh tu leas
uamhas n. ‘huge quantity’: dh’fheumadh tu ~ a thogail an-diugh
uamhasach: adj. ‘tremendous’: bha i [a chuimhne] ~
ubh [uy] n. ‘egg’
uchd n. ‘bosom’ tha ~ cloinneadh aige na ~ [nə uxg]
uileadh adv. ‘all’: bha sin aig an t-seann fheadhain ~; do’l [nuair] ‘bha ’n t-òran ac’ ~; na h-
 aon fhaclan aca ~ an uair sin
uimhir n. ‘number’: dh’fhaodamaid ann an Canada ~ eile ’ bhith againn ann an seo ’s a tha
 againn
ùine n. ‘time’: chan eil ~ aig duine air dad sam bith eile a dhèanamh; chan eil ~ agad air; ach
 nuair a bhiodh a — ceithir ’s a còig ’s a sia do ghillean a-staigh anns an aon taigh ...
 bha ~ gu leòr airson a chuile sian a dhèanamh an uair sin
ùr- n. ‘newly’: chan eil thusa ach air ~-thighinn
urad n. [n urut] ‘quantity’: bha a cheithir ~ do dh’obair air; cha robh ’n ~ bhàird an seo, co-
 dhiù; na chlòimheagan mòra ~ do d’ cheap; tha mi ’ creidsinn gur sin mu ~ ’s a thig
 agamsa air a thoirt dhut
urra n. ‘person’: na h-~chan mòra a tha ’ ruith na dùthchadh; ‘child’: tha ~ cloinneadh aige
 na uchd n’ achlais; feumaidh tu Gàidhlig a bhruidhinn ris an [ən urə]
ùsaidich vb. ‘use’: bha thu ag ùsaideachadh [g’ usiʃəxəy]